

Een spel voor de maharadja

Rob Maayen

Een spel voor de maharadja

Overzicht personages.

Tekstrollen:
Maharadja Shirham
Kamerheer (Sumantra = “de goede raadgever”)
Monnik Sissa (= “de wijze”)
Lijfwacht (Tarak = “de beschermer”)

Facultatief / figuranten
(harem)dansgroep
muzikanten
goochelaars/arcrobaten/slangenbezweerders etc.

Het merendeel van de rollen kan zowel door jongens als meisjes worden gespeeld. De minimale bezetting bedraagt 4 personen. De rol van lijfwacht kan ook door 2 personen worden gespeeld. Hiervoor zijn kleine aanpassingen in de tekst nodig.

Voor het eventueel verhogen van de sfeer d.m.v. dansscènes en optredende artiesten zijn meerdere figuranten nodig (de aantallen en acts kunnen bepaald worden naar eigen inzicht en mogelijkheden).

Decor

Het verhaal speelt zich af in het oude India. Alle scènes vinden plaats in de troonzaal van de maharadja Shirham.

Deze ruimte moet een rijke/overdadige oosterse sfeer uitstralen. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld veel lange, gedrapeerde kleurige doeken en/of vitrages. Als ze o.a. hoog worden bevestigd en vanuit het midden afhangen naar de zijkanten, wordt een gewelfd plafond gesuggereerd.

Belangrijkste meubelstuk is een (pauwen)troon of een deftige sofa met kleurige kussens. Deze dient aan de zijkant geplaatst te worden, zodat het middengedeelte vrij is voor eventuele (dans)optredens. Het is belangrijk dat het publiek zo goed zicht heeft op de expressies van de maharadja. Op een laag tafeltje staan een schaal met allerlei soorten fruit, een sierlijke kan met bekers en eventueel een fraaie waterpijp.

De achterwand wordt gevormd door enkele sierlijke zuilen met daartussen smalle, spits toelopende vensters. Deze kunnen in het platte vlak worden geschilderd. Minstens één raam moet voorzien zijn van een echt kozijn met vensterluiken, die naar buiten open kunnen draaien.

Suggesties voor verdere aankleding: grote exotische planten (bijvoorbeeld sierpalmen) in de hoeken, dikke tapijten, een grote kroonluchter of lantaarn vanuit het plafond.

SCÈNE 1: de troonzaal

Bij aanvang van de voorstelling is de troonzaal leeg. Het toneel is zacht verlicht. Er klinkt op de achtergrond traditionele muziek uit India.

Facultatief:

Indien de mogelijkheden het toelaten kan, om de sfeer van het stuk te verhogen, als openingsact een Indiase (harem)dans worden opgevoerd.

Vanuit de zaal/via het middenpad komt de koninklijke kamerheer op, vergezeld door een lijfwacht. De kamerheer is voornaam gekleed (wijde broek en hemd, lang hes, versierde gordel, schoenen met spitse punten, tulband) In zijn ene hand houdt hij een ceremoniële staf met een grote knop aan de bovenzijde. Onder zijn andere arm draagt hij een rol perkament. De lijfwacht draagt een oosters uniform (kleurige wijde pofbroek, kort hes, brede gordel, tulband). Hij is bewapend met een lange lans/hellebaard, een groot kromzwaard en een rond schild.

(Er kan ook eventueel gebruik gemaakt worden van 2 lijfwachten. De tekst dient daarvoor op diverse plaatsen enigszins afgewisseld/aangepast te worden.)

Tijdens de wandeling naar het podium groet de kamerheer minzaam het wachtende publiek. De lijfwacht kijkt strak voor zich uit.

De wachter neemt als eerste zijn plaats in op de voorgrond aan de zijkant van het podium. Vervolgens stelt de kamerheer zich in het midden op. Hij kijkt af en toe nerveus naar de zijkanten.

Na een tijdje klinken zware voetstappen (en eventueel dichtslaande deuren) vanuit de coulissen en de maharadja komt vanaf de zijkant op. Hij is in dezelfde stijl gekleed als de kamerheer, alleen veel kostbaarder en aangevuld met zware gouden kettingen. Hij heeft een hoge tulband met in het midden een grote diamant. Hij draagt een fraai kromzwaard aan zijn zijde.

De lijfwacht springt snel in de houding.

De maharadja kijkt erg humeurig. Met een verveeld gezicht neemt hij zuchtend plaats op de troon/sofa. De kamerheer knielt voor hem neer en buigt tot op de grond.

Kamerheer: (krachtig)

Gegroet edele maharadja Shirham; opperste heer in het land der koningen, opgaande zon over Rajasthan, levensbrengende moesson, verkoelende bries in de Thar-woestijn, groot...

Shirham: (snauwend)

Genoeg ! Zo kan hij wel weer, slome slijmjurk !

De kamerheer krabbelt beteuterd overeind. De schildwacht kijkt gniffelend in de richting van het publiek. De kamerheer kucht enkele keren nerveus.

Kamerheer: (zalvend)

Heeft u goed geslapen, edele heer ? Heeft u zin in deze prachtige dag ?

De maharadja kijkt hem minachtend aan.

Shirham: (nijdig)

Ik heb niet goed geslapen !

En ik heb geen zin in deze prachtige dag !

(somber)

Ik heb dus een slecht humeur.

Lijfwacht: (luid)

Zoals gewoonlijk !

De maharadja schiet overeind en loopt met grote passen op de lijfwacht toe. In het voorbijgaan duwt hij de kamerheer ruw opzij. Die valt languit op de grond en blijft sidderend van angst liggen. Zijn rol perkament vliegt over de vloer.

Shirham stelt zich vlak voor de wachter op en kijkt hem doordringend aan. Deze vertrekt echter geen spier en blijft recht voor zich uit staren. Na een tijdje is maharadja tevreden en beent terug naar zijn sofa.

Op de terugweg stapt hij expres op de rug van de kamerheer. Grinnikend gaat hij daarna lui op de sofa liggen en neemt een mandarijn . De kamerheer krabbelt moeizaam overeind, waarbij hij over zijn pijnlijke rug wrijft. De wachter gniffelt opnieuw richting het publiek.

Shirham: (verveeld)

Is er nog iets nieuws te melden ?

De kamerheer kijkt paniekerig om zich heen op zoek naar zijn rol perkament. Hij vindt hem ergens op de vloer en ontrolt hem zenuwachtig.

Kamerheer: (verheugd)

Ons buurland heeft gereageerd op uw oorlogsverklaring...

De maharadja springt vol vuur op, trekt zijn zwaard en zwaait er vervaarlijk mee in het rond. De kamerheer deinst geschrokken achteruit. De lijfwacht kijkt waarderend naar zijn heer.

Shirham: (gretig)

En nemen ze de uitdaging aan ? Trekken we eindelijk weer eens ten strijde ?...

Kamerheer: (verontschuldiging)

Nee, edele heer...Ze doen u een vorstelijk vredesvoorstel.

De maharadja bergt met tegenzin zijn zwaard weer op en laat zich terugvallen op zijn troon/sofa.

Shirham: (spijtig)

Wéér geen oorlog !

(verongelijkt)

Ik vind regeren saai !

Lijfwacht: (luid)

Zoals gewoonlijk !

De maharadja kijkt vernietigend in zijn richting en bekogelt hem snel met enkele mandarijnen. De kamerheer loopt ondertussen naar de achterzijde en opent de vensterluiken.

Kamerheer: (enthousiast)

Om hun goede wil te tonen hebben ze een héél kostbaar geschenk gestuurd.

Komt u eens kijken, hoogheid.

De maharadja staat met tegenzin op en gaat naar het venster.

Shirham: (sceptisch)

Nou, het zal mij benieuwen...

Kamerheer: (enthousiast)

Speciaal voor u gevangen: een zéér zeldzame witte olifant !

De maharadja buigt zich voorover door het raam en kijkt een tijdje naar beneden.

Kamerheer: (verwachtingsvol)
En,...wat vindt u ervan ?

De maharadja stapt met een vies gezicht terug en sluit de vensterluiken met een klap.

Shirham: (minachtend)
Wat ik ervan vind...
(opvliegend)
Ik vind hem bléék, lómp en hij stinkt nog erger dan jij !

De kamerheer reageert geschokt en doet onderdanig een stap terug. De schildwacht gniffelt opnieuw richting publiek. Shirham gaat hoofdschuddend terug naar zijn sofa/troon.

Shirham: (achteloos)
Wat moet ik met al die stómme beesten ? Zet die olifant maar in mijn dierentuin...
(geeuwend)
Wat had je nog meer te melden ?

Kamerheer werpt een blik op de rol perkament.

Kamerheer: (verontschuldiging)
Moment, edele heer.

Hij knipt met zijn vingers dwingend naar de lijfwacht. Die kijkt eerst alsof hij niet begrijpt, maar loopt dan tergend langzaam naar de zijkant. Op zijn gemak komt hij uit de coulissen terug met een rijk bewerkt kistje. Het is gevuld met grote parels. Neem hiervoor bijvoorbeeld pepermuntballen (ze moeten namelijk eetbaar zijn).

De kamerheer rukt geïrriteerd het kistje uit de handen van de lijfwacht en wuift hem weg. Met een verongelijkt gezicht neem deze weer zijn plek in.

Kamerheer: (blij)
De stad Jaipur heeft haar jaarlijkse belasting betaald.
(bewonderend)
Ze hebben dit jaar parels als betaling gestuurd. Ik heb nog nooit zulke prachtige exemplaren gezien...

Shirham wenkt hem onverschillig dichterbij. De kamerheer knielt eerbiedig neer en houdt het kistje uitnodigend voor hem open. De maharadja kijkt er achteloos in. Hij haalt er een grote parel uit en bekijkt hem vluchtig.

Shirham: (laatlunkend)
Práchtige exemplaren, vind jij...
(peinzend)
Misschien zijn ze aardig om mee te knikkeren...

Hij laat de parel door de zaal stuiteren in richting van de lijfwacht. Meteen rolt hij er een tweede exemplaar achteraan. De kamerheer volgt het rollen van de parels met een geschokte uitdrukking op zijn gezicht. Als de parels zijn uitgerold, schuifelt de lijfwacht zo onopvallend mogelijk naar de dichtstbijzijnde parel.

Terwijl hij stiekem rondkijkt zet hij er voorzichtig zijn voet op. In een onbewaakt moment bukt hij snel en stopt de parel in zijn mond. Met een voldane glimlach kijkt hij daarna weer strak voor zich uit. De maharadja heeft zijn aandacht intussen weer op de kamerheer gericht.

Shirham: (nonchalant)
Zie je wel, je kunt er aardig mee knikkeren...
(opvliegend)
Ik vind het niks bijzonders !

De lijfwacht slikt de parel opvallend luidruchtig door om zijn mond vrij te maken.

Lijfwacht: (luid)
Zoals gewoonlijk !

Vervolgens kijkt hij geschrokken in de richting van het publiek en staart nadrukkelijk naar zijn maag. De maharadja slaat met een klap het deksel van kistje dicht.

Shirham: (onverschillig)
Zet maar die parels maar op het tafeltje. Ik kijk wel wat ik er mee gaan doen...

De kamerheer zet het kistje eerbiedig neer en gaat weer terug naar zijn plaats.

Shirham: (zuchtend)
Had je verder nog wat ?

Kamerheer: (zenuwachtig)
Nee, edele heer. Dit waren alle staatszaken voor vandaag.

Shirham: (opgelucht)
Gelukkig ! Dan ben ik ook weer van dát gezeur af.

De maharadja kijkt de kamerheer een tijdlang heel indringend aan. Die wordt zichtbaar steeds zenuwachtiger.

Shirham: (nadrukkelijk)
Zou jij... niet voor iets... zorgen ?...iets waarvan ik eindelijk kan genieten...

Lijfwacht: (luid)
Onbegonnen werk !

De maharadja kijkt hem vuil aan en wendt zich dan weer naar de kamerheer.

Kamerheer valt handenwringend op zijn knieën.

Kamerheer: (huilerig)
Edele heer, ik heb werkelijk allerlei artiesten gevraagd: buikdanseressen, goochelaars, slangenbezweerders, vuurspuwers. Maar....

Shirham: (geïrriteerd)
Wat máár...?

Kamerheer: (bibberig)
Niemand durft nog voor u op te treden.

Shirham: (verbaasd)
Waarom niet ?

Kamerheer: (angstig)
Ze zeggen dat ze bang zijn voor uw humeur...

Shirham: (dreigend)
Wat is er mis met mijn humeur ?

Lijfwacht: (luid)
Van álles !

De maharadja negeert deze opmerking en kijkt verwachtingsvol naar zijn kamerheer.

Kamerheer: (nerveus)
Niets, edele heer. Uw humeur is altijd even stralend als de zon boven Rajasthan.

De maharadja gromt instemmend. De lijfwacht schudt overdreven bedenkelijk zijn hoofd.

Shirham: (zelfingenomen)
Dus dát is geen probleem...
(uitdagend)
En wat nu ?

Kamerheer: (verlegen)
Ik heb daarom zélf iets leuks voor u ingestudeerd...

Zijn heer trekt verbaasd zijn wenkbrauwen op. De lijfwacht draait zich vol leedvermaak om naar de kamerheer.

Shirham: (geringschattend)
Het zal mij benieuwen...Laat maar zien...

Vervolg

De kamerheer verprutst zijn optreden en wordt voor straf in de gevangenis gesmeten. Niets kan de maharadja boeien !

Dan komt de monnik Sissa op bezoek in het paleis. Hij biedt Shirham zijn hulp aan. Hij belooft iets te bedenken waarmee de maharadja zich voorgoed kan vermaken.

Op de afgesproken tijd komt hij terug met een eerste versie van het schaakspel. Sissa legt de maharadja de betekenis van de stukken en het spel uit. Die ziet er langzaam maar zeker de waarde van in voor zijn eigen manier van leven en regeren. Hij wordt een beter mens en een betere vorst. Shirham is zo blij met het spel dat Sissa alles mag wensen als beloning. Die wens zorgt nog voor een wijze les...